

Piia Leino: Yliaika

Eutanasia ilmastokriisin ja eläkepommin purkajana

”Suomen kansalaisuus saadaan syntymän ja vanhempien kansalaisuuden perusteella sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Suomen kansalaisuus loppuu henkilön täyttäessä 75 vuotta, minkä jälkeen hänellä ei ole Suomessa oikeustoimikelpoisuutta. 75 vuotta täyttäneen omaisuus takavarikoidaan ja luovutetaan hänen perillisilleen kuoleman jälkeen, kuten laissa muualla on säädetty. Jos henkilö täyttää 76 vuotta, omaisuus siirtyy pysyvästi valtiolle.”

Tavanomaisen prologin sijasta tulevaisuusromaanin aloittaa oheinen sitaatti vuoden 2030 perustuslaista, joka määrittelee tiukasti toimintaympäristön. Lakiuudistuksen aikaansaaneiden henkilöiden motiiveja selvitetään perin pohjaisemmin

kuin science fictionissa on tapana.

Tarkkaan harkittu rakenne rytmittää toimintaa ja taustoitusta. Kerronta soljuu sujuvasti kolmessa aikatasossa, vuosina 2022, 2032 ja 2052. Päähenkilö, 2030-luvulla peruspälväministerinä toiminut Annastiina Kankaanrinta on juuri täyttänyt 75 vuotta

ja siksi käynyt läpi eutanasiavalmennuksen. Valmistautuessaan exitukseensa hän pohtii sopivia viimeisiä sanojaan ja nekrologiaan. Tehdävän saa suorittaakseen tekoälykäs hologrammi – aina omistajansa mukana kulkeva henkilökohtainen virtuaalilemmikki.

Ennen ministeriyttään

Annastiina oli työskennellyt toimittajana ja tuntee siksi hyvin mediavaikuttamisen menetelmät orwellilaisine kiertoilmauksineen. ”Eliniän itsemääräämisoikeus” -valinnanvapauslakia oli edeltänyt komiteamietintö ”Ikääntyneen väestönosan palvelujen turvaaminen huoltosuhteen rakenteellisten ongelmien

tuomien haasteiden ratkaisemiseksi”. Keskustelu ohjattiin sivuraiteelle, vaikka esityksestä löytyi maininta mahdollisuudesta selvittää, voisivatko ”tietyn iän saavuttaneet henkilöt” saada ”etuuksia vapaaehtoisen kansalaisuuden rajauksen kautta”.

Kritiikkiäkin toki esiintyi:

haluttiinko ”perintöverohelpotuksella” saada ennenaikaisesti hengiltä köyhät sekä keskituloiset, joiden ainoa varallisuus on useimmiten oma koti, jonka periessään omaiset saattavat joutua vaikeuksiin perintöveron vuoksi? Vai onko rikkaan henki niin paljon arvokkaampi, että perin-

töverottomuudella suku voi säästää jopa miljoonia? Ja paljonko valtiolta jää saamatta tuloja, kun rikkaatkaan eivät maksa perintöveroa?

Oli laskettu, että säästöä jäisi silti – juuri viimeiset elinvuodet kun tulevat terveydenhoitojärjestelmälle kalliiksi, ja rikkaita kuitenkin on lopulta aika vähän.

Leino kuvailee uskottavasti senkin, miten kaksi yleensä poliittisen kentän ääripäässä oleviksi katsottua puoluetta saatiin samaan hallitukseen ja sitoutumaan ohjelmaan, joka ratkaisisi yhtä aikaa sekä valtiontalouden tasapainottamisen että ympäristö- ja ilmastotavoitteet.

Finish- eli ”Finnish Death” -mallia ei kopioitu sellaisenaan missään muualla. Kiihossa hyvä käytös, säntilliset elämäntavat ja terveyspalvelujen vähäinen käyttö oikeuttivat lisäelinvuosiin. Yhdysvalloissa lisääntymään saat- to ostaa ja myydä erityisten tuntirahastojen kautta, mikä johti suureen eroon rikkaiden ja köyhien eliniässä. Meillä tasa-arvoiseksi ja oikeudenmukaiseksi koettua mallia pidettiin sosialistisena, koska kansalaisuusaikaa ”ei voisi pidentää sen enempiä terveydestään huolehtimalla kuin rahallakaan”.

Odottamatta Kuoleman enkeliksi nimitelty eläkeläispoliitikko katoaa tyylikkääksi mediatapahtumaksi suunnitellusta exitus-jäähvyäistilaisuudestaan. Kun vielä Annastiinan elämäkerran laati- jaksi nimetty tekoäly-avata- hakkeroidaan, alkaa valtava mediaylläkkä. Tiedotusväli- neiden tyyli- ja toimintatavat tunteva kirjoittaja tarjoilee tekstin lomassa herkullisia näytteitä eri lehtien ja blogien tulkinnoista.

Science fictionissa on tyypillistä, että jokainen utopia lopulta aina paljastaa synkemmän puolensa. Tämä juuri ennen korona-kriisiä ilmestynyt kirja on dystopiaa alusta loppuun ja samalla liiankin lähellä äskettäin todellisuutta, kun mm. naapurimaassamme jouduttiin jo tekemään valintaa terveydenhuollon resurssien kohdentamisesta tai kohdentamattomuudesta ikääntyneisiin, tunnetuin seurauksin.

Tätä synkeää, mutta ajan- kohtaista tulevaisuusromaa- nia ei voi jättää kesken! ■

Olavi Kanervisto

